

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/165/2016
Identifikačné číslo spisu:	6114209458
Dátum vydania rozhodnutia:	03.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6114209458.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Bc. I. H., bývajúceho v Banskej Bystrici, M. M. č. XX, zastúpeného JUDr. Pavlom Boroňom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, M. Rázusa č. 25, proti odporcovi U. Q., bývajúcemu v Banskej Bystrici, H. č. 3, zastúpenému advokátskou kanceláriou Lexpert s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná č. 15, IČO: 45976856, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17 C 121/2014, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. apríla 2016 sp. zn. 15 Co 689/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Navrhovateľ má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 13. januára 2015 č.k. 17 C 121/2014-122 zmenil výrok o výživnom rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo 14. februára 2003 č.k. 31 P 163/2002-137 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. augusta 2003 sp. zn. 13 CoP 42/2003 tak, že zvýšil výživné platené odporcom na navrhovateľa zo sumy 33,20 € na sumu 150 € mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci počnúc 9. aprílom 2014. Zročné výživné vo výške 1 129,07 € povolil odporcovi zaplatiť v splátkach po 30 € spolu s bežným výživným až do zaplattenia. Vo zvyšku návrh zamietol. Na základe vykonaného dokazovania mal za to, že od poslednej úpravy výživného ubehla doba takmer 12 rokov a odvtedy došlo k výraznej zmene pomerov na strane navrhovateľa (štúdium na vysokej škole) i na strane odporcu (zánik vyživovacej povinnosti voči dcére); v prípade matky navrhovateľa nedošlo od poslednej úpravy pomerov k výraznému zvýšeniu jej príjmu. Prvostupňový súd vzal pri zvýšení výživného do úvahy predovšetkým skutočnosť, že nie je spravodlivé požadovať od matky navrhovateľa, aby celú ťarchu zabezpečenia jeho potrieb niesla sama, pričom odporca sa s navrhovateľom ani nestýka a okrem platenia výživného sa žiadnym spôsobom nepodieľa na zabezpečení jeho potrieb. Súd považoval za primerané, vzhľadom k pomerom účastníkov, potrebám navrhovateľa, možnostiam a schopnostiam odporcu, určiť výživné vo výške 150 €, preto návrh vo zvyšku (nad túto sumu) zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 13. apríla 2016 sp. zn. 15 Co 689/2015 rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.), okrem výroku ohľadom zameškaného výživného, ktorý výrok zmenil podľa § 220 O.s.p. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu v potvrdzujúcej časti rozhodnutia, a zároveň odkázal na jeho odôvodnenie, ktoré považoval za dostatočné a v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. Zhodne s prvostupňovým súdom posúdil schopnosti a možnosti odporcu poskytovať výživné a v súvislosti s odvolacou námietkou odporcu o jeho neschopnosti platiť zvýšené výživné uviedol, že odporca sa len vlastným pričinením dostal do nepriaznivej finančnej situácie, nakoľko u posledného zamestnávateľa rozviazal pracovný pomer, a tak sa sám pripravil o zdroj príjmu. Konal nezodpovedne, keď nezvážil možné riziká vyplývajúce zo vzdania sa pravidelného zárobku vo vzťahu k vyživovacej povinnosti voči navrhovateľovi. V závere odvolací súd vysvetlil dôvody zmeny prvostupňového rozhodnutia v časti o zameškanom výživnom.

3. Proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu podal odporca dovolanie, ktoré odôvodnil ustanovením § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., keďže mu podľa jeho názoru bola postupom súdu odňatá možnosť konať. Odporca súdom nižších stupňov vytýkal, že ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné, čím bolo porušené jeho právo na spravodlivé konanie. Namietal, že prvostupňové rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené najmä po právnej stránke a hodnotiace úvahy sú bez akéhokoľvek prepojenia na právne predpisy, ktoré súd aplikoval vo veci, čo je v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolaciemu súdu vytkol absenciu jasnej a zrozumiteľnej odpovede na kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania, na ktoré poukazoval vo svojom odvolaní. Súd v konaní neprihliadli na jeho výdavky realizované v súvislosti s prácou v Českej republike. Odporca ďalej namietal, že odvolací súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z iných dôvodov ako prvostupňový súd, a súčasne nepostupoval v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p., keďže na vec aplikoval ustanovenie § 75 ods. 1 veta druhá zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“) a toto ustanovenie prvostupňový súd - vychádzajúc z odôvodnenia - vo veci neaplikoval. Navyše, podľa názoru odporcu odvolací súd nesprávne posúdil skončenie pracovného pomeru ako vzdanie sa zárobku bez dôležitého dôvodu v zmysle predmetného ustanovenia. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia oboch súdov v časti o zvýšení výživného a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

4. Navrhovateľ sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Dovolanie bolo podané pred 30. júnom 2016 v konaní o výživné plnoletých osôb.

5.1. Na konanie vo veciach výživného plnoletých osôb sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

5.2. Podľa § 395 ods. 1 CMP platí, že ak § 396 CMP neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

5.3. Podľa § 395 ods. 2 CMP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

5.4. Ustanovenie § 396 CMP s dopadom na predmetnú vec „neustanovuje inak“.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) skúmal, či je dovolanie odporcu procesne prípustné.

7. V § 76 a § 77 CMP je obsiahnutá osobitná úprava niektorých ustanovení o dovolaní.

7.1. V zmysle § 76 CMP dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

8. Ustanovenie § 76 CMP vymedzuje prípady, v ktorých (v pôsobnosti tohto zákona) dovolanie prípustné nie je; neupravuje teda, kedy (v pôsobnosti tohto zákona) je dovolanie prípustné. Vzhľadom na to, že v danom prípade nejde o vec, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 76 CMP, bolo potrebné aplikovať § 2 CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa totiž na konania podľa tohto zákona sa použijú

ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Prípustnosť dovolania odporcu bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

9. Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (§ 470 ods. 1 CSP). Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované (§ 470 ods. 2 veta prvá CSP).

10. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní, ktorých procesný účinok zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

11. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

12. V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, dovolanie ale nesmeruje proti rozsudku so znakmi rozsudku, proti ktorému bolo dovolanie prípustné podľa § 238 O.s.p. Dovolanie odporcu teda v zmysle § 238 O.s.p. nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

12.1. V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

12.2. Odporca tvrdí, že mu bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

12.3. Prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nebola spôsobilá založiť odporcom namietanú nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd v súvislosti s týmto konštatovaním poukazuje na judikát R 111/1998 a zjednocujúce stanovisko R 2/2016; obsah spisu nedáva žiadny dôvod pre uplatnenie druhej vety tohto stanoviska - v dovolaní napadnutom rozhodnutí sú zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody a jeho postup bol v súlade s § 219 ods. 2 O.s.p.

12.4. Nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie navrhovaných dôkazov a ani nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu taktiež nebolo možné považovať za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania; najvyšší súd v tomto smere poukazuje na R 37/1993 a R 42/1993, ako aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012.

13. Odporca namieta, že odvolací súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z iných dôvodov ako prvostupňový súd, čím bola porušená zásada dvojinstančnosti konania, a súčasne pri aplikácii § 75 ods. 1 zákona o rodine nepostupoval v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. Podľa rozhodovacej praxe najvyššieho

súdu sa pod tzv. „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvého stupňa. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvého stupňa (viď tiež uznesenie najvyššieho súdu zo 17. septembra 2009 sp. zn. 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvého stupňa, pričom účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (viď uznesenie najvyššieho súdu zo 14. júla 2011 sp. zn. 5 Cdo 46/2011).

13.1. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s výrokom prvostupňového rozsudku o zvýšení výživného a v plnom rozsahu odkázal na jeho odôvodnenie (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.). Odvolací súd tým, že nad rámec prvostupňového rozhodnutia doplnil dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru o opodstatnenosti zvýšenia výživného, neporušil zásadu dvojínštančnosti konania. Aj judikatúra (R 56/2012) dospela k záveru, že ak sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvostupňového konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je prekvapivé a takýto postup odvolacieho súdu v konečnom dôsledku neodníma účastníkovi možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

13.2. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 v zmysle ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. ak bol odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahovalo ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzval účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. V danom prípade je odkaz na § 75 ods. 1 O.s.p. obsahovou súčasťou odôvodnenia rozhodnutia tak prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu. Zo spisu vyplýva, že súdy oboch stupňov mali na zreteli toto ustanovenie a zásady, ktorými sa riadi určovanie výživného. Vzhľadom na to, že odvolací súd použil to ustanovenie, ktoré bolo „pri doterajšom rozhodovaní vecí“ použité aj súdom prvého stupňa, neprichádzal do úvahy postup podľa § 213 ods. 2 O.s.p.

14. Za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania nebolo možné považovať nesprávne právne posúdenie veci (skončenie pracovného pomeru odporcu v Českej republike); k záveru, že nesprávne právne posúdenie nie je vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. najvyšší súd dospel už dávnejšie vo viacerých rozhodnutiach - viď najmä R 54/2012, ako aj rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014.

15. Z týchto dôvodov najvyšší súd dovolanie odporcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.